

Fritænker, og hvorfor stete det? Naar vi se nærmere til, var det for at fortjene Noget derved; hvorefter Præsten eller den Anden bryder sig Noget om selve Sagen, men det er en „Geshäft“, de have, man gjør Forretning dermed hver paa sin Maade. Jeg siger altsaa, at disse to Ting, Præst og Levebrød, maa man holde ude fra hinanden, saaledes at de ikke blive det Samme. I det Dieblit, de ikke vare det Samme, hvad vilde Regjeringen saa bryde sig om, hvem der gjøres til Præst? Saa vilde den sige: For os kunne I gjøre, hvad I ville. Det er kun for Pengenes Skyld, den vil have med det at gjøre; den vil vide, hvor Pengene blive af. Var det ikke for Pengenes Skyld, som Eschering i sin Tid sagde, saa vilde man ikke bryde sig meget om det. Enhver, der nu tror, at Folketirken, som vi have efter vor Grundlov, i og for sig kan være til Betsignelse for Folket, maa ogsaa ville det, der opretholde Folketirken. Jeg kan forstaa, at de, der ere Tjender af Folketirken, sige: Vi bryde os ikke om det Hele, lad Enhver passe sin egen Religion, lad Enhver selv betale sin Præst som i Amerika og andre Steder; men de, der have det Standpunkt, at de ville opretholde Folketirken, fordi der er udrettet og fremdeles kan udrettes en hel Del Godt derigjennem, de maa sige: Hvad er Bovedbetingelsen for, at Folketirken kan blive bevaret? Den første Betingelse er jo dog, at Flertallet af det danske Folk er i den; naar det hører op, er det forbi med Folketirken; men for at Flertallet kan være i den, maa der være den nødvendige Frihed og den nødvendige Kummelighed i den, og det Næste er, at den kan blive til saa stor Betsignelse som mulig. Der er to Ting, som Folketirken absolut maa have, og som jeg ogsaa forrige Gang slog paa, det er Penge og Frihed; det maa den have for at leve. Jeg mener ikke, at først de rette Præster komme tilstede igjennem Pengene, men jeg mener, at det er godt, at Pengene ere der, og at de, der ville bruge dem paa en god Maade, kunne gjøre det, og ved mange Leiligheder gjøre Godt ved at anvende dem. Kirken har nu store Rigdomme fra Middealderen, og de ere delvis gaaede over i den nyere Tid. Uvelen bellippede dem, men der er en hel Del tilbage, og dem kunde det være godt at bevare til kirkelige Formaal. (En Stemme: Uandelige Formaal). Ja, jeg veed nok der er dem, der tænke, at det kunde være godt at faae fat paa dem og anvende dem til Meieribrug og Staldgjødning; men jeg tror, at Folket lever ikke alene af Brød og Sul; der skal Andet til. Det var altsaa Pengene; men Friheden er lige saa nødvendig. Der er en lille Vending, jeg gjerne vil se stillet, og som for Resten kunde stilles til hvilketsomhelst af de 3 Sider, der her ere bragte i Forslag, og det er

en Vending, som, hvis den vedtages, vilde lufte godt ud, den nemlig, at Præsterne herefter i Danmark skulde have Lov til at forklare den hellige Skrift, saaledes som de forstaa den, naturligtvis overensstemmende med Sacramenterne. At de fik en saadan Frihed vilde give Luft, og jeg spørger den høitærede Minister og enhver Anden, der har nogen Forstand paa kirkelige Ting eller tror at have det — for jeg vil ikke smigre Dem, mine Herrer, jeg tror ikke, at de Alle have Forstand paa kirkelige Ting, selv om de maatte mene at have det — jeg vil spørge Dem: Hvad skal man sige, naar En staar paa en Præbtestol og forkynder det og det, og der saa kan siges til ham: Du tror jo slet ikke, hvad Du der forkynder, men saaledes skal Du imidlertid sige for at kunne blive i Embedet. Nei, det gaar ikke an, naar man forhandler de kirkelige Sager, baade Lønninger og Kaldelsesmaaden, her i denne Sal, saa at lade, som om Grundtvig og Søren Kirkegaard ikke havde talt, og som om der ikke fra dem laa en stor Literatur, hvorfra de andre kirkelige Retninger fylde deres Stuffer. Hvad disse Mænd have sagt, er man nødt til igjen at tage op, for derved at faae friske Strømninger ind. Jeg undrede mig isvrigt igaar over at høre den høitærede Minister komme med det Forslag, jeg i og for sig fandt ganske godt, at Menigheberne kunde blive hørt ligesom Byraadene; men jeg er ganske enig med den ærede Ordfører i, at der ikke vil være Noget til Ginder for, at Ministeren kunde allerede for lang Tid siden have spurgt Menigheberne og derved gjort noget Præisligt ved Siden af sine andre Gjeninger, altsaa ligesom han til Byraadene har sendt Ansøgninger om Føsttelærerpladserne og spurgt dem, hvad de synes om dem, saaledes kunde han ogsaa have sendt Ansøgningerne om Præstestaldene til Menigheberne og spurgt, hvad disse syntes om dem. Der vilde ikke i Lovgivningen være noget i Veien for, at han gjorde det, og jeg vilde i og for sig finde det meget ønskeligt; men naar jeg desuagtet baade vil stemme og tale mod et Forslag derom, er det, fordi man, naar man havde vedtaget et saadant Forslag, maaste vilde synes, at nu havde man gjort Noget og kunde derfor lade Kirkesagen gaa til Hvile; nu havde man ordnet det saaledes, at Menigheberne kunde blive hørt ligesom Byraadene med Hensyn til Kateketerne. Det er det, jeg mener, vi ikke bør blive staaende ved. Der er en stor Bevægelse i Folketirken for Dieblittet, og den gjælder det at ride af, at føre igjennem paa god Maade, navnlig saaledes, at de dygtige Kræfter i Folketirken, ogsaa de dygtige Kræfter af Lægfolk, ikke stodes ud; thi vee Folketirken, hvis den støder de levende og nidkjære Kræfter ud, saa kunne Præsterne ikke engang leve derinde og nære sig. Men naar vi saa komme til Spørgsmaalet om Præstestaldelsen og